A°. 1853. N°. 289.

Opregte Haarlemsche Courant van 7 December.

Woensdagsche

Deze Courant wordt dagelijks, met uitzondering van Zon- en Feestdagen, uitgegeven. — Prijs : *f* 5 in de drie maanden.

WEENEN, 3 December.

De berigten van den Beneden-Donau melden, dat het regenachtige weder, 't welk de wateren van dien vloed aanmerkelijk had doen klimmen, heeft opgehouden, en door eene drooge maar koude weersgesteldheid is gevolgd, zoo dat de vloed weder met meer gemak kon worden gepasseerd. De gewone overtogt van Giurgewo naar Rudschuk geschiedt over twee eilanden. Ten einde dat, 't welk aan den regter-oever ligt, meester te kunnen worden, hebben de Turken den 28sten nog een aanval beproefd, die echter alweder niet is gelukt, terwijl de Russen het eiland, 't welk aan den linker-oever is gelegen, met eene vaste brug met dien oever hebben verbonden. — Men beweerde in Bucharest, dat, zoodra de te verwachten versterking zou zijn aangekomen, de Russen eene poging zouden aanwenden, om de Turken uit Kalefat te verdrijven, en ook op dat punt naar den regter-oever van den Donau te doen terugtrekken.

PARIJS, 4 December.

Omtrent de toekomstige gebeurtenissen in de Levant verkeert men in deze hoofdstad steeds in onzekerheid. Over het algemeen houdt men het voor zeer mogelijke, dat de beide vijandelijke legers, niettegenstaande het naderende wintergetijde en de reeds in de Donau-vorstendommen in groote hoeveelheid gevallen sneeuw, eerlang op eene ernstige wijze slaags zullen geraken. Zelfs gaat men reeds zoover van te verzekeren, dat *Omer-bassa*, tot zijne groote tevredenheid, bevel had ontvangen, om niet verder terugtetrekken, maar den oorlog met kracht op den linker-oever van den Donau voorttezetten. De tijd zal leeren of dit laatste werkelijk met de waarheid overeenkomstig is. Zooveel schijnt inmiddels zeker te zijn, dat de Turken de stad Crajova zijn genaderd tot op een afstand van vijf mijlen: — dat zij zich in een sterk bevestigd legerkamp hebben verschanst en Kalefat in eene vesting hebben hervormd. De wallen dier plaats zouden, naar luid der laatste opgaven, met niet minder dan honderd stukken geschut gewapend zijn.

De laatste, langs den gewonen weg, uit Konstantinopel ontvangene berigten zijn van den 21sten November. In dezelve wordt gewaagd van twee tusschen de Russen en de Turken in Anatolie op 1 en 4 November plaats gehad hebbende gevechten. De Turken, onder aanvoering van *Abdi-bassa*, zouden telkenmale de zege hebben behaald. Men mag intusschen niet uit het oog verliezen, dat deze opgaven uit de turksche hoofdstad en alzoo van eene niet zeer onpartijdige zijde afkomstig zijn. De geestdrift der turksche bevolking in Konstantinopel nam laatstelijk nog eer toe, dan af. De Porte bleef steeds vastelijk besloten om niet eer onderhandelingen over den vrede aan te knoopen, dan nadat de russische troepen de Donau-vorstendommen zouden hebben ontruimd.

— De laatste hier uit Griekenland ontvangene berigten houden in, dat eene spaansche divisie, ten getale van 5 oorlogschepen, welke laatstelijk van Cadix was gezeild, op den 23sten November het anker in den Piraeus had laten vallen.

— Het regeringsblad behelst keizerlijke besluiten, waarbij wordt bepaald, dat de tijdelijke maatregelen, tot ontheffing van granen en andere levensmiddelen van de regten van invoer, van kracht zullen blijven tot 31 Julij 1854.

— Heden heeft Z. M. de mis bijgewoond in de kapel der Tuilerien. Daarna heeft Hoogstdezelve de Louvre bezocht en de gedurende 2 uren aldaar de werkzaamheden, tot uitbreiding en verfraaijing van dat gebouw, in oogenschouw genomen. — Op last des Keizers, is ter kennis gebragt van het publiek, dat voortaan de dames, welke de receptien ten Hove zullen bijwonen, met den zoogenaamden manteau-de-cour zullen moeten zijn gekleed. Nademaal een zoodanig kleedingstuk ten minste 700 fr. kost, maakt deze bepaling nogal eenigen indruk.

— De heer *Sacconi*, de nieuwe pausselijke nuntius, is hier ter stede aangekomen. Het is nog niet bekend, wanneer die prelaat door den Keizer zal worden ontvangen. — Heden namiddag is *Namik-bassa* door den turkschen gezant *Vely-bassa* aan den Keizer voorgesteld. Z. M. heeft zich gedurende een geruimen tijd met de beide genoemde turksche staatslieden onderhouden.

— De regeling van het spoorweg-wezen schijnt in Spanje weder aanleiding tot ernstige verwikkelingen te zullen geven. De commissie van den Senaat, welke de ministeriële voordragt, betreffende de spoorwegen, heeft onderzocht, heeft een ten aanzien van het ministerie vijandig besluit genomen en voorgesteld, om eerst de voordragt in overweging te nemen, welke door den Senaat, ten aanzien van deze aangelegenheid, is ontworpen. Weldra zal over dit onderwerp in 't openbaar worden beraadslaagd.

— De gouden munt wordt zoo overvloedig, in verhouding tot de zilveren, dat de geldwisselaars zwarigheid maken, om gouden munt tegen zilveren te verwisselen, zonder eene kleine agio. Op deze schaarschheid wordt ook in een breed betoog in het *Journal des Débats* gewezen, en hooge lof toegezwaaid aan de Regering van Nederland, die, door het tijdig aannemen van de zilveren standaard, de hermunting van het verouderde zilveren geld, en het demonetiseren van de gouden munt, het Land voor de ongelegenheden heeft behoed, waarmede men hier wordt bedreigd.

'SGRAVENHAGE, 6 December.

Bij het vervolg der algemeene beraadslaging over de kosten van het departement voor de Herv. Eeredienst, heeft de heer *Elout* verklaard, twijfel te voeden, of dergelijk afzonderlijk departement noodig kon worden geacht, en of het, ongerekend het geldelijk bezwaar, geene aanleiding zoude kunnen geven tot botsingen. De spreker heeft verklaard, dat het wel niet vermoedelijk is, dat men van den minister, aan het hoofd van dergelijke instelling, zoude willen maken een *commissaris-politiek*, maar heeft niettemin omtrent de onderwerpelijke zaak eenige inlichtingen gevraagd van den minister, welke tijdelijk met de zaken der bedoelde instelling belast is.

Z. E. de minister van Financien heeft daarop geantwoord, dat, hoe ruim ook het beginsel van de afscheiding van de Kerk van den Staat worde opgenomen, 'er altijd eene betrekking tusschen beide moet bestaan, die de zorg van één persoon schijnt te vorderen, bij de aanwezigheid van 1300 gemeenten: 1300 kerkeraden, 1300 collegien van kerkvoogden en 1500 predikanten; welke, zoo dikwerf zich eenig geschilpunt voordoet, zich tot het departement wenden. Naar zijn inzien behoort de Staat toezigt te houden op het zuiver beheer der kerkengoederen, en onderstand te verleenen, daar, waar die wordt gevorderd. Ten aanzien van het regt van collatie, heeft de minister verklaard, dat dit regt in sommige opzigten een regt van eigendom is geworden, maar dat men zich, door de zoo milde wijze, op welke het wordt uitgeoefend, deswegens niet bezwaard kan gevoelen: — dat men ten aanzien der hand-opening en der approbatie in overleg is getreden, ten einde te overwegen in hoeverre beide zouden kunnen vervallen. Ten opzigte van de bekende reserven heeft de minister verklaard, dat de Regering daarmede geenszins heeft willen treden in den werkkring van het kerkgenootschap, maar alleen heeft willen doen uitkomen, dat uit eene onbepaalde goedkeuring van het reglement van 1851 nimmer zoude kunnen worden afgeleid, dat al wat daarin voorkomt, ten aanzien van de regeling van belangen *van anderen*, door de Regering zou zijn goedgekeurd.

De heer *Groen* heeft verklaard, dat het tot dusver zijne overtuiging is, dat het *niet* noodzakelijk is, een afzonderlijken minister voor dit departement te hebben; dat dergelijk hoofd zeer goed gemist kan worden, en dat hij hetzelve voor het tegenwoordige ministerie zelfs overtollig acht. Daarna antwoordende op het aangevoerde door den heer *de Kempenaer*, merkte hij aan, dat het beweren, alsof zijne partij in een zekeren staat van vijandschap met het ministerie zou verkeeren, onjuist was, omdat zijne partij geen onderdeel is van de Herv. Kerk, maar een onderdeel van eene groote politieke partij, die in geheel Europa bestaat, die vroeger, onder de leiding van *Burke* en *Pitt*, later onder die van *Guizot* en *Stahl*, de beginselen van vrijheid en regt verdedigd heeft tegenover de vrijzinnige begrippen. Zijne partij zal voortgaan, die regten en pligten te doen gelden, en zij zal daarin door geen minister van de Herv. Eeredienst beteugeld worden. Hij betwijfelde het, of door het bestaan van een minister voor de Herv. Eeredienst, de beteugeling, welke de genoemde speker bedoelde, wel bereikt zou worden.

De heer *van Nispen* oordeelde, dat het nuttig kon zijn, dat in den minister-raad mannen zitting hebben, door wier tusschenkomst alle botsingen in het stuk der Godsdienst voorgekomen konden worden. Die ministers hadden eene gewigtige taak te vervullen.

De heer *van Wintershoven* verklaarde, dat hij tegen het afzonderlijk bestaan van de ministers voor de Eerediensten zou stemmen, omdat het hem was voorgekomen, dat de Regering zich volkomen vereenigde met het door den afgevaardigde uit Tiel (den heer *de Kempenaer*) ontwikkelde stelsel.

De heer *de Kempenaer* heeft daarop aangemerkt, dat hij, sprekende van de noodzakelijkheid van *beteugeling*, slechts bedoeld heeft den in de Grwt. voorgeschreven pligt des Konings, om te waken, dat de kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat. Het is zijn gevoelen, dat de ministers van Eeredienst niet om de belangen der kerkgenootschappen voortestaan in het Kabinet zitting moeten hebben; dat zij daar niet als mannen der kerkgenootschappen, maar als mannen der Kroon zitten.

De heer *Mackay* heeft gewenscht, de verzekering te erlangen, dat het collatie-regt, voor zoover dit niet door particulieren uitgeoefend wordt, door de Regering werkelijk in een milden geest zal uitgeoefend worden. Voor 't overige meende hij, dat de departementen van Eeredienst geenszins als bijzaak beschouwd moesten worden, en dat de hoofden van die departementen in het Kabinet zitting hadden, om de regten en belangen der Kerk te behartigen en te beschermen. Ten slotte kwam hij op tegen de meening, alsof het de anti-revolutionaire partij zou zijn, die tweedragt zaaide en beteugeling zou noodig maken; zij waakte slechts tegen de ontwikkeling van een beginsel, 't welk uitliep op de vernietiging van de zelfstandigheid der Kerk.

De tijd. minister voor de Herv. Eeredienst heeft daarop doen opmerken, dat hij, in zijne vorige rede, niets gezegd had, waardoor het denkbeeld kon ontstaan, dat hij zijn bijval schonk aan de door den heer *de Kempenaer* gebezigde uitdrukking.

De heer *van Hoëvell* heeft zich tegen het hoofdstuk verklaard, omdat hij een afzonderlijk departement van Eeredienst onnoodig en schadelijk acht, en zulks uithoofde de Staat zich buiten het terrein der Kerk, en wederkeerig de Kerk zich buiten het terrein van den Staat moet houden.

— Het bij de Tweede-Kamer der Staten-generaal ingediend ontwerp op de regeling van het armbestuur is vergezeld door eene memorie van toelichting, welke, in haren aanhef, aldus is luidende:

„ De Regering heeft, met al de aandacht die het hooge gewigt van het onderwerp vordert, overwogen hetgeen is voorgevallen, ten aanzien der vroeger voorgedragene ontwerpen van wet op het armbestuur.

„ Het meest belangrijke vraagstuk, dat daarbij uit verschillende oogpunten is beschouwd en met de meeste naauwkeurigheid is onderzocht en behandeld, is zonder twijfel dit: of en in hoe ver de bepalingen der wet van toepassing moeten zijn op de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid.

„ De Regering aarzelt niet hare overtuiging uit te spreken, dat de vroeger aangeboden wets-ontwerpen daaromtrent verder zijn gegaan dan de aard der zaak medebrengt.

„ Het is, van den eenen kant, niet te ontkennen, dat de thans in werking zijnde wet van den 28sten November 1818 (*Staatsblad* n°. 49) steeds op de kerkelijke armbesturen of diakonien is toegepast, en dat, ofschoon sommige regterlijke collegien daaromtrent in meening verschild hebben, bij meer dan één arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden, in zaken, waarbij het vraagstuk zich in verschillende vormen voordeed, de wet op de diakonien is toegepast. Dat hoogste regterlijke collegie heeft ook, bepaaldelijk met opzigt tot de bekende publicatien der Staten van Friesland van 1755 en 1757, aangenomen, dat de vroegere provinciale wettelijke bepalingen te dien aanzien nog gelden.

„ Van den anderen kant is het echter niet minder waar, dat die vroegere wetten, zoo zij er al niet eeniglijk uit zijn voortgevloeid, zeker in het naauwste verband stonden met de toen bestaande vereeniging van Kerk en Staat; dat zij niet in alle gewesten even duidelijk en volledig waren, en dat de toepassing der wet van 1818, en met haar ook van die vroegere wetten, na het ophouden der vereeniging, de bron is geworden van ontelbare moeijelijkheden en botsingen tusschen de burgerlijke en kerkelijke besturen, waardoor de geregelde gang der zaken van het armwezen merkbaar is verstoord.

„ In dien staat van zaken heeft art. 195 der Grondwet voorgeschreven, dat het armbestuur een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering moet zijn en door de wet geregeld worden.

„ De Regering acht het onnoodig te herhalen al hetgeen bij gelegenheid der voorloopige behandeling van de vroegere wetsontwerpen, in het breede 'is ontwikkeld tot staving van de tegenstrijdige beweringen, dat het grondwettelijk voorschrift de toepassing der vast te stellen wet op de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, zou gedoogen, gebieden of uitsluiten. Zij bepaalt zich tot de opmerking, dat, naar hare overtuiging, dat vraagstuk, noch door de letter van het voorschrift zoo als het daar ligt, noch door zijne geschiedenis op stellige wijze wordt opgelost.

„ Het eenige wat de Grondwet zeker heeft gewild, is dat het armbestuur bij de wet anders en beter zou worden geregeld dan in 1848 het geval was. De wijze dier regeling is bij het gemis van nadere duidelijke aanwijzingen, overgelaten aan de wijsheid en het oordeel van den gewonen wetgever

„ Deze nu heeft zich eenvoudig de vraag voor te stellen welke regeling, in overeenstemming *met den aard van het onderwerp*, het meest strookt met den geest der Grondwet.

„ Van dit standpunt uitgaande, en lettende op het verschil tusschen de vroegere en de tegenwoordige regeling der betrekking van de Kerk tot den Staat, kan het, naar het oordeel der Regering, niet twijfelachtig zijn, of daaruit moet een verschil van wetgeving met opzigt tot het kerkelijk armbestuur voortvloeijen.

„ De geest der Grondwet toch brengt mede, dat de Kerk zich zoo vrij bewege, als met de regten en verpligtingen van het Staatsgezag bestaanbaar is.

„ Tot de onderwerpen, welke behooren tot het gebied der Kerk, moet, zonder twijfel, worden gebragt het verzamelen en uitdeelen der giften, die uit het beginsel van godsdienstige liefdadigheid worden bijeengebragt, en het regelen der wijze waarop door instellingen, tot de Kerk behoorende en aan haar bestuur verbonden en ondergeschikt, die giften aan de armen, waarvoor zij bestemd zijn, worden uitgereikt.

„ Nu moge men verschillend denken over de meerdere of mindere doelmatigheid van de wijze, waarop de Kerk dit gewigtig gedeelte harer roeping vervult, men moge zich zelfs overtuigd houden, dat daarin verbeteringen noodig zijn, dit alles kan de zaak niet van aard doen veranderen, noch den Staat de bevoegdheid geven, de taak der Kerk over te nemen, of haar te noodzaken hare inzigten aan de zijne ten offer te brengen; en dat wel te minder, daar niet de Staat maar alleen de Kerk invloed kan uitoefenen op het bijeenbrengen der middelen tot kerkelijke armenverzorging, die geheel vrijwillig zijn, en tot het bijdragen van welke de wetgever niemand kan verpligten.

„ Daarom is de Regering van oordeel, dat zij de aan haar opgedragen zorg voor het armbestuur niet beter kan vervullen dan door zoodanige wettelijke bepalingen voor te stellen als het meest kunnen bijdragen om de bron der kerkelijke armverzorging op de mildste wijze te doen vloeijen, opdat het getal armen, die hulp buiten de Kerk zoeken, tot het geringst mogelijke worde beperkt.

„ Lettende op de denkbeelden, die de nederlandsche natie met betrekking tot dit onderwerp, beheerschen, is de Regering van oordeel, dat men mag verwachten, dat de bijdragen ruimer zullen zijn, wanneer de Kerk in de beschikking daarover vrij is, dan wanneer zij daarin door den wetgever aan banden wordt gelegd.

„ Het tot hiertoe opgemerkte is evenzeer toepasselijk op de instellingen van weldadigheid, door bijzondere personen of vereenigingen tot stand gebragt. Het schijnt onnoodig daaromtrent in afzonderlijke ontwikkeling te treden, maar genoeg op te merken, dat de redenen uit vroegere wetgevingen ontleend, ter verdediging van eene meerdere bemoeijenis van den Staat met de kerkelijke armenverzorging dan de Regering bestaanbaar en wenschelijk acht, niet, of althans op verre na niet in gelijke mate, op de geheel bijzondere instellingen kunnen worden toegepast, omdat aan deze ten allen tijde en tot op het tegenwoordig oogenblik in dit Rijk eene meer onbeperkte vrijheid van handelen is gelaten dan aan de kerkelijke armbesturen.

„ Van deze beschouwingen uitgaande, meent de Regering, dat de wet, met opzigt tot de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, geene andere verbindende bepalingen behoort te bevatten dan die, welke noodig zijn om de Regering in staat te stellen, kennis te verkrijgen van het bestaan en de werking dier instellingen, zonder welke zij niet kan voldoen aan hare verpligting, om die aanhoudende zorg aan het armbestuur, dat tot haar gebied behoort te wijden, welke de Grondwet voorschrijft.

„ Die instellingen worden dan ook in het bijgaand wetsontwerp slechts verpligt tot mededeeling van hare inrigting en haar bestuur (art. 7);

om, zoo het doel eener instelling is vervallen, het gebruik harer bezittingen en inkomsten tot eene andere, aan de laatst bekende zoo nabij mogelijk komende, bestemming te regelen (art. 9);

tot het doen der opgaven, welke voor de Regering onmisbaar zijn, om den toestand van het armwezen te beoordeelen, en een volledig verslag, zoo als bij art. 195 der Grondwet bedoeld wordt, op te maken (artt. 10 en 11);

tot het opgeven, des gevraagd, der personen, welke door haar worden ondersteund (art. 12);

tot voorafgaande kennisgeving van openbare inzameling van gelden, met uitzondering van collecten in kerkgebouwen bij de uitoefening der openbare Eeredienst, en van die voor instellingen eener kerkelijke gemeente, enkel aan de huizen van de ledematen dier gemeente (art. 13);

tot het doen blijken, zoo zij subsidie uit burgerlijke fondsen verlangen, der noodzakelijkheid daartoe (artt. 19 en 60);

Voorts wordt de ondersteuning der armen blootelijk aan haar overgelaten (art. 20), en zijn, als regelende een onderwerp van burgerlijk regt, op haar van toepassing de bepalingen der artt. 49—54, nopens het verhaal op de ondersteunden, hunne bloed- of aanverwanten of nalatenschappen, en het vervallen der octrooijen.

„ Bij de toelichting der bijzondere artikelen van het wetsontwerp, zal nader worden aangetoond, dat en waarom die bepalingen strooken met de hiervoren ontwikkelde beschouwingen.

„ Na de aanwijzing van het standpunt, waarop de Regering zich geplaatst heeft bij het ontwerpen der bepalingen, die in deze wetsvoordragt betrekking hebben op de diakonien en de bijzondere instellingen van liefdadigheid, is het noodig de beginsels aan te geven, waarop, naar haar oordeel, de regeling van het burgerlijk armbestuur en der armverzorging moet rusten.

„ Hare hoofddenkbeelden te dien opzigte zijn deze: niemand heeft het regt onderstand te eischen van eenig openbaar bestuur.

„ Het ondersteunen van armen is een *zedelijke*, geen *burgerlijke* pligt.

„ In beginsel mag ieder, die ondersteuning behoeft, haar *vragen* aan zijne medemenschen.

„ Die natuurlijke bevoegdheid wordt echter beperkt door de behoeften eener geregelde zamenleving in den Staat, want onbeperkte bevoegdheid tot vragen wordt *bedelarij*.

„ Deze is gevaarlijk voor de orde en rust in den Staat.

„ De Staat is verpligt tegen dat gevaar te waken, en dus eene politiezorg uit te oefenen met opzigt tot de armoede.

„ De beperking der natuurlijke bevoegdheid tot vragen heeft plaats ten opzigte dergenen, bij wie de arme zich aanmeldt.

„ Het aanwezen van instellingen, bestemd tot het verleenen van onderstand, brengt mede, dat tot het vragen aan deze worde *toegestaan*.

„ Het vragen aan bijzondere personen, waar dit het karakter van bedelarij aanneemt, moet daarentegen *verboden* blijven.

„ Uit die door den Staat opgelegde beperking der natuurlijke bevoegdheid tot vragen, vloeit, als onvermijdelijk gevolg, voort, dat de Staat moet aanwijzen, bij welk van zijnentwege bestaand bestuur de arme zich kan aanmelden.

„ Ondersteuning van Staatswege kan en behoort echter in den regel niet anders te geschieden, dan wanneer de arme geen onderstand van *elders kan* erlangen, en *niet in staat is* voor zich zelven te zorgen.

„ Evenzeer als een bijzonder persoon ondersteuning aan armen kan weigeren of verleenen, kan ook van Staatswege de aanvrage der armen worden afgeslagen of toegestaan.

„ De beoordeeling, omtrent de noodzakelijkheid tot ondersteuning der armen en het verleenen daarvan, in de gevallen waarin het vereischt wordt, kan echter, zoowel uit den aard der zaak, als om der gevolgen wille, niet uitgaan van den Staat in zijnen geheelen omvang, maar moet plaatselijk blijven en in elke gemeente worden uitgeoefend of door haar bestuur regtstreeks, òf middelijk door van wege dat bestuur tot stand gebragte, of daaraan ondergeschikte burgerlijke of algemeene instellingen van weldadigheid.

„ Tot verzekering eener regelmatige werking dier instellingen, wordt vereischt, dat die werking door regels worde beheerscht. Dit behoort de wet te gebieden, en tevens te bepalen de wijze, op welke nieuwe instellingen kunnen worden tot stand gebragt.

„ De wet op het armbestuur moet verder regels bevatten, ten opzigte van de burgerlijke handelingen van de besturen dier instellingen, welke op het behoud en den voor- of achteruitgang van hare bezittingen en inkomsten van invloed zijn, en ten opzigte van de goedkeuring op die handelingen vereischt. De zorg hiervoor is een gewigtig deel van den grondwettigen pligt der Regering.

„ Na de verzekering van een regelmatig beheer dier instellingen, behoort het tot het gebied der wet, vaste grondslagen te leggen, volgens welke beslist moet worden, bij welke dier instellingen de arme zich kan aanmelden, zonder dat echter daaruit voor hem eenig regt hoegenaamd om onderstand te *eischen* kan geboren worden.

„ Het geval zal zich echter meermalen voordoen, dat, op het tijdstip, waarop de behoefte aan onderstand ontstaat, de arme zijn verblijf niet heeft ter plaatse, waar de instelling gevestigd is, bij welke hij zich, volgens de bij de wet gestelde regels, kan aanmelden. Daarin moet de wet voorzien.

„ Van den eenen kant moet het misbruik worden voorgekomen, dat van die omstandigheid kan worden gemaakt door het bestuur der verblijfplaats om de fondsen van derden te bezwaren, door, voor rekening van dezen, onderstand te verleenen in gevallen, waarin dit niet, of in eene ruimere mate dan volstrekt onvermijdelijk is.

„ Van den anderen kant echter doen er zich werkelijk vele gevallen voor, waarin door ziekte of andere dringende omstandigheden, die onvermijdelijkheid ontstaat, en waarin de voorziening in billijkheid niet kan worden gelaten voor rekening der verblijfplaats, op welke de arme geene wettelijke betrekking heeft. De wet zou, deed zij het laatste, aanleiding geven, dat dikwerf, uit eene soms noodzakelijke zorg voor de geldelijke belangen der verblijfplaats, zoodanige armen langer aan hun lot wierden overgelaten, of minder wierden bijgestaan, dan de eischen der menschelijkheid en de handhaving der orde en rust gedoogen.

„ Daarom schijnt het stelsel van verhaal, mits met omzigtigheid geregeld, in eene wet op het armbestuur, wil zij eenen regelmatigen gang van zaken verzekeren, niet te kunnen worden gemist.

„ Daarmede staat in naauw verband de vraag, of en in hoeverre de onderstand, door instellingen van weldadigheid verleend, kan worden verhaald op de ondersteunden zelven, indien zij in beteren toestand geraken, of op hunne bloed- of aanverwanten, of nalatenschappen. Het is bekend dat dienaangaande hier te lande, oudstijds, aan de besturen van onderscheiden zoodanige instellingen octrooijen van verschillenden aard zijn verleend.

„ Die octrooijen geven meermalen tot regtsgedingen aanleiding, die het wenschelijk schijnt voor het vervolg te verhoeden. Het is daarom raadzaam dat de wet, bij het vaststellen van regelen, welke aan alle instellingen gelijke regten verzekeren, die octrooijen vervallen verklare.

„ Onder de vele moeijelijke punten, die zich bij het ontwerpen eener wet op het armbestuur aanbieden, staat ook de vraag op den voorgrond, welke bepalingen zij moet bevatten met opzigt tot de subsidien uit de fondsen van burgerlijke gemeenten, aan instellingen van weldadigheid te verleenen.

„ Gewis zijn aan het subsidie-stelsel zwarigheden van onderscheiden aard verbonden. Het is echter meer dan twijfelachtig, of in den toestand, waarin men zich te dezen aanzien sedert eene zeer lange reeks van jaren hier te lande bevindt, de subsidien geheel kunnen worden afgeschaft. Indien men hierop niet bevestigend durft antwoorden, moet de wetgever zoodanige voorschriften daaromtrent geven, als strekken kunnen om te doen blijken, dat de subsidien niet anders dan als een noodzakelijk kwaad beschouwd, en zoo veel mogelijk beperkt behooren te worden. Daartoe is het raadzaam alles te vermijden, wat eenigerhande verpligting voor de gemeentebesturen tot het verleenen van subsidie zou kunnen worden afgeleid; voor te schrijven wat die besturen moeten in acht nemen om subsidien te kunnen verleenen, en aan de Gedeputeerde Staten op te dragen, toe te zien, dat zij niet dan bij volstrekte onvermijdelijkheid worden verleend of verhoogd, en de maatregelen te nemen, waartoe die collegien bevoegd zijn, om de vermindering er van te bevorderen.

„ Tot het armbestuur behoort voorts de opneming en verpleging van door den regter, wegens bedelarij en landlooperij veroordeelden in bedelaarsgestichten. Thans zijn alleen het gesticht te Ommerschans en de gestichten te Veenhuizen, alle behoorende tot de kolonien der Maatschappij van Weldadigheid, door den Koning verklaard te zijn bedelaars-gestichten. De onderstelling, dat men er in zou kunnen slagen, die personen elders met mindere kosten te verzorgen, heeft wel eens den wensch doen uiten, dat zij in andere daartoe te bestemmen inrigtingen konden worden geplaatst. De Regering oordeelt, dat daarin geen bezwaar kan gelegen zijn; zoodra de wet haar zal hebben verzekerd den invloed en het toezigt op zoodanige inrigtingen vereischt, tot waarborg voor eenen geregelden gang van zaken.

„ Alles wat betreft het qualificeren van het feit van bedelarij en landlooperij en het weren en bestraffen daarvan behoort tot het gebied van het Wetboek van Strafregt. Daarentegen kan, naar de meening der Regering, de wet op het armbestuur de regels vaststellen, naar welke, in de bedelaarsgestichten, de tuchtiging mag geschieden, die tot handhaving der orde in die inrigtingen volstrekt noodig is. Zoo ook dient zij te bepalen, door wie de kosten der verpleging in die gestichten moeten worden gedragen, waaromtrent in de laatste tijden twijfel is gerezen, welken de wet behoort op te heffen."

Het ontwerp telt 78 artikelen, verdeeld in zeven hoofdstukken. Het eerste betreft het armbestuur, en de opgaven van al de instellingen van weldadigheid; het tweede de ondersteuning der armen en het domicilie van onderstand; het derde het verhaal van verleenden onderstand; het vierde de subsidien; het vijfde de bedelaars; het zesde de uitspraak over de geschillen; het zevende de algemeene en slotbepalingen.

— In de zitting van de Tweede-Kamer van heden zijn weder adressen ten gunste van het voorstel van den heer *Thorbecke* c. s. ingekomen; — onder anderen, een van de Kamer van Koophandel te Eindhoven, bij 't welk echter meer bepaald op de afschaffing van het tonnengeld wordt aangedrongen. Ook is een adres ingediend, bij 't welk de afschaffing van den accijns van de brandstoffen wordt verlangd.

Bij de opening van de algemeene beraadslagingen over het *zevende* hoofdstuk, betreffende de kosten van de r. k. Eeredienst, heeft Z. E. de minister, met dit departement belast, in de eerste plaats het woord opgenomen, en betoogd, dat de kerkgenootschappen geenszins als gewone vennootschappen mogen worden beschouwd; — dat zij zijn instellingen van een meer verheven aard, die op eene meer bijzondere bescherming van den Staat aanspraak mogen maken; — dat hun zelfs bij de Grondwet eene dergelijke bescherming wordt toegekend en verzekerd, en dat, zoo de Staat der Kerk, die zich houdt binnen de palen der aan de wet verschuldigde gehoorzaamheid, bescherming verleent, de Staat ook weder vergoeding vindt in het streven van dezelve, ter bevordering van zedelijkheid, van deugd, en van gehoorzaamheid aan de wet en het openbaar gezag.

Vermits aan eene algeheele afscheiding van de Kerk van den Staat niet kan worden gedacht, moet 'er, volgens den minister, hooge prijs worden gesteld op het bestaan eener goede verstandhouding tusschen beide, en wordt 'er een minister gevorderd, die zijne zorg geheel en al aan de bevordering daarvan kan toewijden. In tegenspraak met het door een der leden uit N.-Braband aangemerkte, als of het onderwerpelijke ministerie eene sinecure zoude zijn, heeft Z. E. betuigd, dat de laatste maanden hebben behoord tot de meest kommervolle van geheel zijn openbaar leven. Hij heeft verklaard, wel te willen gelooven, dat, als men de zaak als bijwerk beschouwt, een ministerie als het zijne eene sinecure kan heeten, en dat zoo willigt te voren de bedoelde belangen niet als bijwerk waren beschouwd, men minder onaangename gevolgen te betreuren zoude hebben gehad. Z. E. heeft te dien aanzien gemeend, te kunnen volhouden, dat het aan dit zijn begrip is toeteschrijven, dat men zich met kerkvoogden in verband heeft kunnen stellen, en tot eene uitkomst heeft kunnen geraken, bij welke eene wenschelijk en volmaakt goede verstandhouding tusschen de Kerk en den Staat is bewerkt, zonder verkorting van de eer, de waardigheid en de zelfstandigheid van den Staat, en met eerbiediging van de gehoorzaamheid aan de wet; — eene uitkomst, die welligt met zou zijn verkregen, indien men de zaak als bijwerk had blijven beschouwen, en alzoo aanleiding geven tot het ontstaan van eenen toestand, uit welken de treurigste gevolgen zouden hebben kunnen voortvloeijen.

De heer *v. Eck* heeft de noodzakelijkheid van het bestaan van afzonderlijke departementen voor de Eerediensten bestreden, en heeft er op aangedrongen, dat alsnu zoude blijken, met overlegging van bescheiden, wat er is van de voorafgaande mededeeling der kerkelijke organisatie, welke door de leden van het vorig Bewind bepaaldelijk is, en nog wordt ontkend.

De heer *Storm* heeft eenige zijner gezegden, die, zoo hij meent, verkeerd zijn verstaan, toegelicht, en verklaard, dat hij met het gewagen van halve katholijken met bijoogmerken, geenszins een der tegenwoordige bewindslieden, maar wel personen, die veel vroeger in hoog gezag zijn gesteld geweest, heeft bedoeld.

De heer *Schimmelpenninck v. d. Oye*, heeft het bestaan van afzonderlijke besturen van de Eerediensten, voor alsnog noodig, en aannemelijk geacht, vermits men 'er bij vervolg van tijd op terug kan komen.— Ook hij heeft aangedrongen op eene mededeeling, waaruit kan blijken, wat er is van de verklaring van den kardinaal *Antonelli*, dat de vroegere bewindslieden te voren kennis hebben gedragen van de plaats gehad hebbende regeling der bisschoppelijke hierarchie. — Hij heeft zich niet verklaard tegen het verleenen van bezoldiging aan de bisschoppen; hij meent zelfs, dat dit noodzakelijk is, maar niet voor dat 'er een einde is gemaakt aan al de geschillen. Hij heeft te kennen gegeven, te vermoeden, dat dit het geval is, maar heeft toch gewenscht, dat de Kamer ook dienaangaande volledig mogt worden ingelicht.

In antwoord hierop en op de vraag, of de tot stand gebragte wet werd nageleefd, heeft de minister verklaard, dat de kerkvoogden die wet geenszins als onbeduidend hebben aangemerkt, maar als eene harde wet hebben beschouwd; — dat zij zich echter, om des vredes wille, daaraan hebben onderworpen, en Z. M. na den Raad van State te hebben gehoord, hunne standplaatsen heeft goedgekeurd (welke zijn voor het aartsbisdom van Utrecht, Haren; voor het bisdom van Haarlem, Sassenheim; voor dat van Breda, Hoeven; voor dat van Roermond, Roermond, en voor dat van 's Hertogenbosch, Haren.)

Ten aanzien van de voorafgaande mededeeling heeft de minister te kennen gegeven, dat hij, tot zijn leedwezen genoodzaakt, om den sluijer opteligten, moet verklaren, naar al wat hij te Rome gezien en gehoord heeft en hier heeft gevonden, dat van die mededeeling wel geen regtelijk bewijs is geleverd of kan worden geleverd, maar dat hij als lid van eene regtbank van gezworenen, tot de verklaring zou moeten komen, dat werkelijk *aan een der nederlandsche ministers tijdelijke mededeeling is gedaan*; — en dat de bewering van een der vorige ministers, als of de Regering zoude zijn misleid, gewaagd en zelfs ongegrond is, daar er geene toezegging van mededeeling was gegeven.

De heer *Thorbecke* heeft in eene zeer breede redevoering, onder anderen, beweerd, dat er geene mededeeling heeft plaats gehad; — dat zoo men wil volhouden, dat er geene belofte had plaats gehad, zulks het gevolg zoude zijn van een *misverstand*, betreffende een gesprek met den Internuntius, en dat het verwijt, als of hij, als minister van Binnenlandsche Zaken, eene mededeeling zoude hebben ontvangen, alleen betrekking kan hebben op een bijzonder gesprek met den heer *Dommer*, op den weg gehouden. De spreker heeft gemeend, dat het onredelijk was hem alzoo in de zaak te betrekken, en dat de kardinaal *Antonelli* in elk geval zich nimmer kan beroepen op *bepaalde bescheiden*.

De heer *v. Bosse* heeft te kennen gegeven, dat indien *misleiding* van het vorige Bewind te hard mogt klinken, men daarvoor in plaats kan stellen, dat het in dwaling was gebragt.

De heer *Strens* heeft bepaaldelijk verklaard, dat aan hem als minister voor de r. k. Eeredienst, geene mededeeling, in den zin van de nota van October, is gedaan, en dat al wat daartegen wordt aangevoerd, als onwaarheid moet worden beschouwd; dat er nimmer van een aartsbisdom is gesproken.

De heer *Groen* heeft gewezen op het gewigt der zaak voor de eer der natie en der nederlandsche staatslieden. Hij heeft verklaard, dat bezwaarlijk kan worden aangenomen, dat al les op een bloot misverstand zoude nederkomen. Hij heeft gevraagd, of de eerste indruk bij de Kamer en de natie niet verschillend is geweest van dien, welke het nu medegedeeld moet maken; — zoo ja, of de vorige ministers daartoe niet hebben medegewerkt, en met welken naam hun gedrag al dan bestempeld zou moeten worden.

Na nog eenige woordenwisseling is ook het *zevende* hoofdstuk, met 53 tegen 12 stemmen, aangenomen. *Tegen* hebben gestemd de heeren *Storm*, *Westerhoff*, *de Man*, *Thorbecke*, *v. Hoëvel*, *Hugenholtz*, *Hengst*, *v. Bosse*, *v. Eck*, *Reinders*, *v. d. Veen* en *Zijlker*.

— Z. M. de Koning heeft benoemd tot rentmeester van zijne particuliere domeinen te Winterswijk den heer mr. *W. A. Roelvink*, in plaats van den heer mr. *J. B. Roelvink*, op verzoek eervol ontslagen, onder dankbetuiging voor zijne veeljarige en trouwe diensten.

— Bij besluit van Z. M. van 3 December, is aan mr. *A. J. C. Maas Geesteranus*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als regter in de arr.-regtbank te Alkmaar.

HAARLEM, 6 December.

De telegraaf maakt melding van berigten uit Madrid van den 30sten, inhoudende dat aan de spaansche Wetgeving een ontwerp is voorgedragen, ter consolidatie van de vlottende in 3 pc. schuld. Het Bewind heeft de heffing der belastingen voor de eerste drie maanden verlangd, en schijnt belangrijke wijzigingen in het stelsel der inkomende regten te zullen voorstellen: inzonderheid, ten aanzien van het zout en den tabak.

Den 29sten is de lijkstatie van wijlen de Koningin van Portugal te Lissabon rustig afgeloopen. Geruchten van een opstand in Oporto zijn niet bevestigd, en de Regent zal der Cortes eene verkorting van den tijd der minderjarigheid des Konings voorstellen.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 6 December. Den 5den dezer in Texel binnengekomen: de stoomb. *Graaf van Rechteren*, Hull. Gisteren nog: *Arentina Jacoba*, de Jonge, Petersburg. Niets uitgezeild. Wind o.

Den 5den dezer in Helvoet binnengekomen: ATALANTE, ned. oorl. schooner, luit. Kroef, Vlissingen. Gisteren nog: *Old Ampt*, Kamminga, Riga; *Triton*, Nebendahl, Libau; *Nornen*, Dahl, Bergen; en uitgezeild: *Marya*, Jenkins en *Isabella*, Swinhoe, beiden naar Londen; *Ariel*, Jensen, Libau. Het schip *Nieuw Lekkerland*, naar Liverpool, is bij het Pampus ten anker gekomen.

Den 21sten Nov. te Corunna binnengekomen: *Gesina Hendrika*, Breeland, Vigo.

Den 3den dezer te Triest binnengekomen: *Tjallinga Aurelia*, Fekkes, Amsterdam.

Den 2den dezer van Gravesend uitgezeild: *Hellevoetsluis*, Vos, Port Philip.

Den 2den dezer van Deal uitgezeild: *Wilhelmina Lucia*, Carst, Londen naar Sydney.

Den 2den dezer van Plymouth uitgezeild: *H. Willebrordus*, de Boer, Hartlepool naar Singapore.

Den 3den dezer op de hoogte van Falmouth; *Valparaiso*, Kernkamp, Batavia naar Amsterdam.

AMSTERDAM, 6 December. Kapt. Flik, voerende het schip *Monnikendam*, van hier naar Venetien, met schade te Gibraltar binnengeloopen, meldt van daar in dato 23 Nov., dat, na ontslag uit de quarantaine en gehouden expertise, hij verpligt zal zijn te lossen.

Gepraaid: kapt. Cars Tz., van Batavia in Helvoet binnen, rapporteert 16 Oct., op 9° 26' n. b. en 22° 51' w. l. gepraaid te hebben het schip *Wilhelmina*, kapt. van der Zweep, van Rotterdam naar Batavia.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

6 December 1853. — 4½ *ure.*

			van	tot	geël.
NEDERL., Werkel. Schuld. . .	2½	pct.	61⅜	7/16	—
„ „	3	„	73 11/16	¾	—
„ „	4	„	92¾	93	—
Amortisatie-Syndicaat . .	3½	„	—	—	—
Handelmaatschappij . .	4½	„	—	—	—
Oost-Indische Leening. .	4	„	92¾	—	—
Aand. Holl. Spoorweg.			—	—	—
Leen. „ „ .	4½	pct.	—	—	—
Aand. Rijn-Spoorweg . .	4½	„	—	—	—
FRANKRIJK, Certificaten . . .	3	„	—	—	—
„ . . .	4½	„	—	—	—
RUSL., Obl. Hope & Co. . . .	5	„	103⅞	104	—
„ „ 1828/1829.	5	„	102½	—	—
Certificat. „ 1831/1833.	5	„	—	—	—
„ „ 1840	4	„	—	—	—
„ bij Stieglitz. . .	4	„	—	—	—
„ „ „ N. .	4	„	—	—	—
Inschr. in Assignatiën . .	6	„	68⅛	—	—
Certific. van „ . .	6	„	68⅜	½	—
POLEN, Aandeel. 1835, fl. 500 . .		*f*	—	—	—
Obligatiën	4	pct.	82	—	—
SPANJE, Obligatiën	1	„	21 11/16	¾	21 11/16
„	3	„	—	—	—
„ Binnenl. . .	3	„	41⅜	9/16	41½
Amortisable			4¾	—	—
Bew. Coupon			5 7/16	—	—
OOSTENR., Oblig. bij Goll. .	5	pct.	—	—	—
„ „ „ . .	4	„	—	—	—
„ Metalliek . .	5	„	76⅛	⅜	—
„ „ N. . .	5	„	90⅞	91	90⅞
„ „ . .	2½	„	39¼	5/16	—
BELGIE, ...	2½	„	—	—	—
Rothschild, ...	2½	„	50 3/16	—	—
„	4½	„	—	—	—
BRAZILIE, Geldl. 1824, £ 100	5	„	95	—	—
„ „ £ 200	5	„	94¾	—	—
PORTUGAL, Oblig.	3	„	36 15/16	37⅛	37
„ defired	3	„	—	—	—
Binnenlandsche à 1 conto	5	„	—	—	—
PERU, Geldl. 1849, thans . .	4½	„	68⅞	—	—
VENEZ., Oblig. 6 pct. thans .	3¾	„	—	—	—
GRENADA, Obligatiën. £ 100	2¼	„	20¾	21	—
MEXICO, Oblig. 1851	3	„	23⅛	⅜	—
N.-AMERICA, Americ. Bank-Actien.			—	—	—

Aandeelen Haarl.-meer 5 pc. 99⅞ à 100. Rusland cert. adm. te Londen 4½ pc. 94⅞. Oostenrijk Metall. La B. 5 pc. 90⅞. Denemarken obl. Londen 5 pc. 100¼. Columbia Equador 3 15/16.

Venezuela obl. uitgest. 13⅝. Grenada obl. uitgest. 8⅛ à 5/16. Louisiana 5 pc. 98½. — Beleening 3¼. Prolongatie 4.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Societeit *Tot Nut des Obligatie-Handels.*

J. STROEVE Bz.

De beurs was heden willig en al de fondsen waren alzoo tot min of meer hoogere prijzen te plaatsen.

LONDEN, 6 December. De 3 pc. gecons. resc. 96¼. Mexico 25¼. Peru 72. Portugal 41¾. Spanje 22¼.

PARIJS, 5 December. De 3 pc. renten 74 fr. 80; 4½ pc. 100 fr. 50. Spanje 3 pc. binnenl. 42¼.

ZWOLLE, 5 December. Vrijdag ll. is door den alg. kerkeraad der Nederd. Herv. gemeente alhier uit het te voren gemaakte twaalftal van predikanten geformeerd het navolgende zestal: DD. *G. L. van Loon*, pred. te Edam; *T. Poortman*, te Leerdam; *B. ter Haar Romeny*, te Gouda; *E. Cats Wor*, te Enkhuizen; *G. P. Kits van Heijningen*, te Oudewater, en *H. E. Stenfert Kroese*, te Spanbroek en Opmeer.

*** In hartelijke dankbaarheid is tot leniging van het arm ongelukkig oude brave gezin ontvangen: van N. N. uit Borghorst 5 pruissische rijksthalers; van P. C. U. J. uit Hoorn een coup. *f* 1,23½.

O! mijn God! hoe wonderbaar zijt gij in uwe bestiering, om zelfs zoo van verre de liefderijke barmhartigen te roepen tot hulp van diegeen, welke zich verstoken zien van de noodige hulp die zij genieten welke minder daarop aanspraak kunnen maken.

O! Heere! laat dan aan alle hunne edele weldoeners toekomen door u daar zoo plegtstatig aan verbonden.

Waarde weldoeners! daar hunnen droevigen toestand is verergert, zoo vereischt hunne verzorging meer opoffering, als ook door de kommervolle duurte der levensmiddelen, oogenschijnlijk komen die oude ziekelijke de alzoo aan hun gevoeligen kouden winter niet door, zoo vind ik mij gedrongen hun nogmaals beleefdelijk in de verdere liefdadigheid aan te bevelen, en zal ik de eer hebben, die zich het lot dezer ongelukkigen heeft aangetrokken, de geringste liefdegift met dankzegging te ontvangen en te vermelden.

A. B. PUTTER.

Adres: Heerenstraat, hoek Jeruzalemsteeg, Wijk F., N°. 445, te Utrecht.

*** Door den Boekhandelaar A. KLOOTS en COMP. te 's Hage, is op advertentie in de Haarl. Courant van 19 Nov., met alle dankbaarheid ontvangen, onder lett. Z. N., uit 's Hage *f* 5, nogmaals wordt die ongelukkige Protest. weduwe en hare aan eene langdurende ziekte kwijnende dochter aan onze christel. landgenooten met allen nadruk aanbevolen. Dewijl de ondergeteekenden elke gift, hoe gering ook, met alle erkentenis zullen ontvangen:

Ds. *Callenbach*, te Nijkerk op de Veluwe; ds. *ten Kate*, te Middelburg; ds. *Zegers*, te Wijk bij Heusden; de boekhandelaars *Kemink en Zoon*, te Utrecht; *A. Kloots en Comp.*, te 's Hage; *L. Veerman*, te Heusden; *Stokhuyzen*, te Gorinchem, en *H. Lagerwey*, te Dordrecht.

MINISTERIE VAN JUSTITIE.
PROVINCIE NOORD-HOLLAND.
AANBESTEDING.

Op Woensdag den 21sten December 1853, des namiddags ten twee ure, zal, onder nadere approbatie, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de Provincie Noord-Holland, of, bij afwezigheid van Z. H. E. G., door een der Leden van de Gedeputeerde Staten, in tegenwoordigheid van den Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, aan het Locaal van het Provinciaal Bestuur te Haarlem, worden aanbesteed:

Het EENJARIG ONDERHOUD van het Huis van Justitie te *Hoorn*, aanvangende bij de dagteekening der approbatie van de besteding en eindigende ultimo October 1854.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek, waarop deze aanbesteding zal plaats hebben, zal ter lezing liggen, behalve aan het Gouvernement van Noord-Holland, in de voornaamste Logementen en Koffijhuizen, als: te Amsterdam, in *het Poolsche Koffijhuis*, in de Kalverstraat, in *het Wapen van Medemblik*, op den Dam, in het Koffijhuis *het Vosje*, op het Rokin, in *de Nieuwe Stads-Herberg*, aan het IJ, in *het Harlinger Veerhuis*, op de Texelsche Kade en in *de Bel*, op den hoek van het Haarlemmerplein; te Haarlem, in *de Kroon* en in *het Noord-Hollandsche Koffijhuis*, beide aan de Groote Markt, in het Logement *de Oude Romolen* en *Roskam*, in de Nieuwstad, in het Logement *de Glazenwagen*, in de Spaarnwouderstraat en in het Logement van *A. Houtman*, aan de Groote Houtpoort; te Alkmaar, in *den Rooden Leeuw*, in *de Toelast* en in *het Wapen van Haarlem*; te Nieuwe-Diep, bij *Ihnen* en in het Logement *den Burg*; aan den Helder in *het Heeren-Logement*; te Medemblik en te Enkhuizen, in de Logementen *den Valk*; te Hoorn, in *den Doelen* en *het Ongemaakte Schip*; te Purmerende, in *den Vergulden Roskam*; te Edam, in *het Heeren-Logement*; te Monnickendam, in *den Doelen*; te Zaandam, in *den Otter*; te Buiksloot, in *het Roode Hert*; te Beverwijk, in het Logement van *J. Bronkhorst*; te Muiden, in *het Hof van Holland*; en te Naarden, bij *Jurrissen*.

Zullende, acht dagen vóór de Besteding, zoo veel noodig, aanwijzing *in loco* worden gedaan, en inmiddels verdere informatiën te bekomen zijn bij den Hoofd-Ingenieur E. DE KRUYFF, te Haarlem, en den Aspirant-Ingenieur A. L. DE BRUYN KOPS, te Purmerende.

EVANGELIE PREDIKING.

Op Donderdag avond aanstaande, ten half acht ure, door den Wel-Eerwaard. Heer **J. DE LIEFDE**, op de Bakenessergracht te Haarlem.

** Vijftigjarige Echtvereeniging van:

ROSSEM, (*Bommelerwaard*), den 27sten November 1853. H. VAN DER KOLK, Wethouder, en J. MULDER.

** Mijne geliefde Echtgenoote *L. F. W. J. VAN DONGEN*, beviel heden voorspoedig van een' ZOON.

ZIERIKZEE, 1 December 1853. J. K. BOEIJE, Ontvanger der Registratie.

** OPIJNEN, 1 December 1853. Heden beviel van een' welgeschapen maar dooden ZOON *A. M. VAN STEENNIS*, Echtgenoote van D. C. DEN OUDEN.

** Op den 2den December 1853, is te Zt. BOEMEL bevallen van eene DOCHTER *S. B. VAN DE GARDE, HANEDOES.*

** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER *A. C. FORMIJNE*, Echtgenoot van

TIEL, 3 December 1853. J. FORMIJNE.

Verzoeke deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aantenemen.

** Tot onze innige vreugde schonk God ons heden weder eene DOCHTER.

'S GRAVENHAGE, 3 December 1853. C. L. KEURENAER. J. C. KEURENAER, WASHINGTON.

Eenige kennisgeving.

** LEYDEN, 3 December 1853. Bevallen van eene welgeschapene DOCHTER *M. A. TAK*, geliefde Echtgenoote van H. T. DE BLAAUW.

Algemeene kennisgeving.

** Heden beviel van eenen welgeschapen ZOON *G. BRUYN*, geliefde Echtgenoot van

WORMERVEER, 3 December 1853. J. WIJDOM WZN.

** Heden ontsliep ons geliefd jongste Kind, WILHELMINA ELISABETH, ruim acht maanden oud.

MONNICKENDAM, 3 December 1853. P. J. BURCK. W. E. BURCK, COSTERUS.

Eenige kennisgeving.

** Heden overleed, na een langdurig lijden, mijne geliefde Echtgenoote, JOHANNA WILHELMINA STEVEN. J. F. GILLEBAART.

UTRECHT, 2 December 1853.

Eenige en algemeene kennisgeving aan Familie, Vrienden en Bekenden.

** Het heeft den Alwijzen God behaagd, heden van onze zijde weg te nemen, onze hartelijk geliefde Moeder en Behuwd-Moeder, Mejufvrouw AUGUSTINA HENRIETTA VAN RUMPT, Weduwe den Heer *Pieter Mouritz Weddelink*, in den ouderdom van ruim drieënzestig jaren; eene slijmberoerte maakte op het onverwachtst een einde aan haar voor ons zoo dierbaar leven.

C. MOURITZ WEDDELINK.
A. E. WEDDELINK—MEIJER.
S. C. OTKEN,
Wed. *B. Weddelink.*

AMSTERDAM, den 3den December 1853.

** Den 23sten November ll., overleed tot onze innige droefheid, onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder, JACOBA FREDRICA ELISABETH BLOM, Weduwe van den Heer *B. ten Zijthoff Auffmorth*, in den ouderdom van bijna 71 jaren. W. H. R. QUEYSEN.

ALMELO, 4 December 1853. A. R. G. QUEYSEN, AUFFMORTH.

Door Buitenlandsche Betrekkingen wordt dit berigt eerst heden geplaatst.

** Men vraagt tegen 1 Januarij e. k.: Eenen ONDERMEESTER, van den 3den of 4den Rang, geschikt voor *Kerkedienst*. Behalve Kost en Inwoning zal het Salaris *naar bekwaamheid geregeld worden*. Adres met *franco* Brieven, onder Letter W., bij den Boekhandelaar J. P. REVERS, te Dordrecht.

** In de Noorderschool te Westzaan, wordt tegen het begin des volgenden jaars, gevraagd: Een ONDERMEESTER, ten minste van den derden Rang, en van goede getuigschriften voorzien, op een Tractement van ***f* 100,-**, boven de Kost, Inwoning, enz. Men vervoege zich met de noodige Bewijsstukken, in *persoon* of met *franco* Brieven, voor den 15den dezer, aan den Secretaris der Commissie van Plaatselijk Schooltoevoorzigt aldaar, den Wel-Eerw. Heer JB. HARTOG, JNZ.

Westzaan, den 3den December 1853.

** Een ONDERWIJZER van de P. G., bezitter van den 2den Rang en van volledigen acten voor de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche Talen, sedert geruimen tijd werkzaam als **Gouverneur-externe**, bij eene der respectabelste Familiën, wiens betrekking weldra zal geëindigd zijn, zag zich gaarne in dergelijke betrekking verplaatst: ook zou hij niet ongenegen zijn, zich met eenig bestuur te verstaan, wegens de vestiging eener Fransche Dag- of Kostschool. Adres, met *franco* Brieven, onder Letter A., bij den Boekhandelaar J. F. VAN DOBBEN, te Haarlem.

** Door den Raad der Stad Zutphen zal worden aangesteld, een ONDERWIJZER in de *Gymnastiek*, die ook in het *Schermen* en *Batonneren* onderrigt moet geven. Aan de betrekking is verbonden, eene jaarwedde uit Stads-kas van twee honderd Gulden, behalve de opbrengst der Lessen, voor elke Leerling vastgesteld op *zes Gulden*. Die voor de Betrekking verlangen aanbevolen te worden, gelieven zich, vóór den 20sten December eerstkomende met *franco* Brieven te wenden, tot de *Commissie van Toezigt over de Gymnastiek te Zutphen*.

** L. BLANKENBIJL, Kostschoolhouder te Geertruidenberg, verlangt nog een' bekwaam SECONDANT; hoofdvereischte Taalkennis. Brieven *franco*.

** Voor een Kantoor in eene der Hollandsche Koopsteden, wordt tegen jaarlijksche belooning van ***f* 2000 à *f* 3000** gevraagd: Een NEDERLANDER, liefst gehuwd, die Correspondentie kan voeren in de Moedertaal en in de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche Talen, overleggende Bewijzen, dat hij in genoemde Talen grondig en met vrucht is onderwezen, en van een geheel onbesproken gedrag. Adres met *franco* Brieven, Letters A. B. C., bij de Boekhandelaren SCHALEKAMP, VAN DE GRAMPEL en BAKKER, te Amsterdam.

** HAARLEMSCHE VEREENIGING TOT ZEDELIJKE VERBETERING VAN DEN DIENSTBAREN STAND.

Nog een paar JUFVROUWEN kunnen zich aanmelden, ter bekoming van een Hulpkantoor alhier, voor de verhuring van Dienstboden, op billijke voorwaarden en zonder storting. Adres liefst met eigenhandige Brieven aan het Commissie-Kantoor, Lange Veerstraat.

** Er wordt verlangd te 's Gravenhage tegen 1° Mei aanstaande: Eene zeer bekwame KEUKENMEID, van middelbare jaren, tegen goed Salaris en van de beste getuigschriften voorzien. Adres met *franco* Brieven, onder Letters W. S., bij den Boekhandelaar A. H. BAKHUIZEN, te 's Gravenhage.

** Het met roem bekende TANDPOEDER, genaamd *Pulvis Dentifricium Nigrum*, dat voor Scorbut, Kies- en Tandpijn en voor vele gebreken van den Mond, bij ondervinding gebleken is, een specifiek zuiverend en genezend Middel te zijn, dat niet alleen het schoone wit der Tanden bevordert, maar die zelfs door het duurzaam gebruik daarvan, tot in eenen hoogen ouderdom bewaard, wordt verkocht het heele Doosje voor 50 en het halve voor 30 Centen bij *J. Koning Jr.*, Lange Veerstraat, te Haarlem; *Uloth*, Apotheker, Zeedijk, te Amsterdam; *Klinkert*, Haringpakkerij, Idem; *G. Metsch*, Breedstraat, Idem, en verder bij alle bekende Dépôthouders en aan het Hoofd-Dépôt bij den Eigenaar J. P. G. GELAUFF, Genees-, Heel- en Verloskundige, te Nieuwer Amstel.

** TE KOOP:

zeer goede FRETTEN; melkgevende EZELIN; RIJ- en TREK-EZELS; een bruine HIT; een WAGENTJE met Tuigen en KARRETJES. Alles goed en zeer bruikbaar. Adres, bij T. TEUNISSEN, te Middachter-steeg, boven Arnhem. Brieven *franco*.

** Eenige duizend Stuks **EIKEN STEK** te KOOP, bij JAN JONKMANS, onder Heerenveen, lang 1 El, 5 Palmen, verplant, en dus van den Penwortel gestoken, voor eenen civielen prijs, en *franco* Amsterdam te leveren voor ***f* 7 de 1000.**

** HOUTVEILING op *Jagtlust*, onder Velsen, op Vrijdag den 9den December 1853, 's morgens om 10 ure, van diverse soorten zwaar HAKHOUT, alsmede POPELEN en IEPEN BOOMEN.

** HOUTVERKOOPING, op de Hofstede *Rusthof*, te Sassenheym, op Donderdag den 15den December 1853, des voormiddags ten 10 ure, van zwaar ESSCHEN-, ELZEN- en EIKEN-HAKHOUT, alsmede zware SPARREN-, POPULIEREN- en WILLIGEN-BOOMEN, zeer geschikt voor Werkhout, en APPEL- en PEERENBOOMEN. Alles gemakkelijk vervoerbaar. (Te betalen 25 Julij 1854).

** OPENBARE VERKOOPING.

Op Woensdag den 14den December 1853, des morgens ten elf ure, zal de Wel-Edele Heer W. A. DE LAAT DE KANTER qq., in de Herberg bij *M. van Maris*, op het Dorp Kappelle, in Zuid-Beveland, publiek en aan de meestbiedenden presenteren te Verkoopen:

De nombre van 325 stuks extra zware OLMEN-, ESSCHEN- en KANADA-BOOMEN, staande in een Bosch aan den Edelwulven Weg, bij het Dorp en aan den Straatweg van Kappelle voornoemd, zulks in vier Perceelen en ook in massa, als:

N°. 1. 113 *stuks Olmen- en Esschen-Boomen*, zijnde de manteling.
„ 2. 42 *stuks Kanada-Populieren dito.*
„ 3. 83 „ *Olmen-Boomen*, aan de Oostzijde.
„ 4. 87 „ *Olmen dito*, aan de Westzijde.

De Perceelen N°. 3 en 4, hebben eene lengte van ruim 8 Ellen, en eene dikte in den omtrek van 1 El 50 tot 2 El 10, zijn *zeer gaaf van stam, buitengewoon fijn van soort, en geschikt voor allerhande werk.*

Informatiën zijn te bekomen bij den Heer Burgemeester te Kappelle, die de noodige aanwijzing zal doen, en ten Kantore van den Notaris ASMALLEGANGE, te Goes.

Op Zaturdag den 10den December 1853, des namiddags ten vijf ure precies, zal men aan *het Locaal van Verkoopingen*, binnen Utrecht, achter Sint Pieter, publiek verkoopen:

Eene kapitale, hecht en sterk betimmerde HEERENHUIZINGE, met ERF, GROND en TUIN, binnen Utrecht aan de Kromme Nieuwegracht, Wijk G, N°. 365, met Koetshuis en Stal voor vier Paarden, uitkomende op het Pieters Kerkhof.

Bestaande de Huizinge in eene Vestibule, aan de regterzijde, waarvan eene Suite van twee Kamers, rijk behangen en gestukadoord, en Schoorsteenen met moderne marmeren Mantels in dezelve; aan de linkerzijde eene Suite van drie Kamers, met Schoorsteenen, gedeeltelijk gestukadoord en behangen, Keuken, vijf kapitale Kelders; boven zes Kamers, behangen, gestukadoord of geplafonneerd met Stookplaatsen, en onderling communicatie hebbende, Domestiekenkamers, kapitale Droogzolder en Vliering.

Breeder bij Biljetten en nader onderrigt ten Kantore van de Notarissen STEVENS en BUSKES, te Utrecht.

** BUIKSLOTER-HAM.

Rs. v. ZOELEN, B. H. EVERS en A. M. BRASKAMP, Makelaars, te Amsterdam, zullen als lasthebbende van hunnen Principaal, op Zaturdag den 10den December 1853, des morgens ten 10 ure, in *het Regthuis* te *Sloterdijk*, ten overstaan van den te Amsterdam residerenden Notaris H. A. J. AMYA ESSER, Verkoopen:

De door haren zeldzame vruchtbaarheid en onuitbouwbaren Kleigrond, sedert jaren vermeegd met de Meststoffen uit de Grachten der Stad Amsterdam, welbekenden **NIEUW DROOGGEMAAKTEN POLDER**, genaamd *DE BUIKSLOTER-HAM*, met zijnen hechten en sterken Zeedijk, gelegen aan den Noordelijken Oever van het IJ, tegenover de Stad Amsterdam, tusschen het Tolhuis en de Nesserton, Gemeenten Buiksloot en Amsterdam, voor ongeveer twee derde gedeelte omgeven door de Waterlandsche en Noord-Hollandsche Kanaaldijken, met de daarop staande en in aanbouw zijnde HEEREN-HUIZINGE, SCHUUR, STOOMGEMAAL, ARBEIDERS-WONINGEN en verdere GEBOUWEN en GETIMMERTEN, met inbegrip van het daarop te velde staande KOOLZAAD, te zamen groot 222 Bunders, 6 Roeden en 25 Ellen; en zulks in 15 Percelen, welke eerst ieder afzonderlijk geveild, daarna in verscheidene Massa's en eindelijk in eene generale Massa gebragt zullen worden. Breeder bij Biljetten omschreven en dagelijks te bezigtigen. De Bewijzen van Eigendom en Kaart, mitsgaders de Veilconditiën, zullen gedurende 8 dagen voor den Verkoopdag ten Kantore van bovengenoemden Notaris te Amsterdam, Rok-in, D 81, alsmede Copij der Veilconditiën en Kaart ten Kantore van den Notaris J. EYKEN, te Purmerende, ter inzage van Gegadigden gereed liggen. Informatiën aan het Terrein en bij bovengenoemde Makelaars.

** Op Zaturdag 17 December 1853, namiddags ten één ure, zal te Utrecht, in het openbaar, ten overstaan van den Notaris Mr. H. A. R. VOSMAER, worden geveild: Eene kapitale BOEREN-HOFSTEDE, bestaande uit eene Woning, Bakhuis, drie Bergen en drie Schuren waarin Stalling voor 46 Koebeesten, met ruim 72 Bunders BOUW-, WEI-, HOOI- en BOOMGAARDLAND, alles bij elkander gelegen in den Polder Heicop, onder Ouden Rhijn en in het West-Nedereind van Jutphaas. Verhuurd te zamen voor *f* 1751 jaarlijks tot 1860. In vijf Perceelen, eerst afzonderlijk, daarna in éénе massa te veilen. Nadere inlichtingen ten Kantore van den Notaris *Vosmaer* voornoemd.

** OPENBARE WILLIGE VERKOOPING, in het Logement *het Wapen van Friesland*, bij de Weduwe *A. Mauskant*, te Hillegom, bij opbod en afslag, op Vrijdag 23 December 1853, des middags ten één ure, van:

Een hecht, sterk en net betimmerd HUIS en ERF, staande en gelegen in de Kom- of Dorpstraat, te Hillegom, Wijk B., Nommer 104, bij het Kadaster bekend Sectie A., Nommer 1102, groot 1 Roede, 14 Ellen. Te aanvaarden 1°. Februarij 1854. Te bezigtigen elken Donderdag voor de veiling en op den dag der verkoop van des morgens 10 tot des namiddags ten 3 ure.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris Mr. H. OBREEN, te Leyden, alwaar de Veilconditiën 8 dagen vóór de verkoop ter visie zullen liggen.

*** PUBLIEKE VERKOOPING VAN

'S HEEREN-LOO,

of de voormalige Commanderij der MALTHEZER ORDE, St. JANSDAL.

De Notaris J. D. C. C. W. DE MOL, standplaats hebbende te Harderwijk, Arrondissement Arnhem, Provincie Gelderland, zal op Woensdag den 28sten December 1853, in het Logement *het Wapen van Zutphen*, te Harderwijk, des voormiddags ten elf ure, publiek doen inzetten en veertien dagen daarna: zijnde Woensdag den elfden Januarij 1854, terzelfder plaats en uur:

FINAAL VERKOOPEN,

het van ouds bekende en uitgestrekte LANDGOED 'S HEEREN-LOO, of de voormalige Commanderij der MALTHEZER ORDE, St. JANSDAL.

Bestaande in een Heerenhuis, Tuinmanswoning en Stalling, Tuin, opgaande Boomen, Lanen en Wandelpaden doorsneden met loopend Water; voorts drie BOUWHOEVEN, met BOUW-, WEI- en HOOILANDEN en AKKERMAALSHEGGEN, DENNEN en andere BOSSCHEN, te zamen groot een honderd twee en twintig Bunders, vier en vijftig Roeden en dertig Ellen; alles aan elkander gelegen in de Buurtschap Horst, Gemeente Ermelo, Kanton Harderwijk, Arrondissement Arnhem, Provincie Gelderland, nabij den Zuider-Zeeschen Straatweg in Percelen en Massa's zooals bijBiljetten nader is omschreven en waaromtrent met *franco* Brieven informatien zijn te bekomen ten Kantore van bovengemelden Notaris.

*** De Notaris J. VAN HILTEN JR., is voornemens op Donderdag den 29sten December 1853, 's morgens ten 11 ure, ten huize van *J. Brinkman*, in *het Gemeentehuis* te Scherpenzeel, publiek te veilen en te verkoopen:

N°. 1. Een zeer net betimmerd HEERENHUIS, geteekend N°. 9, voorzien van 4 grooten 3 kleine Kamers, allen behangen, 2 ensuite en 2 met Stookplaatsen, Keuken met Welpomp, drooge Kelder, ruime Zolder en annexe Schuur met Stookplaats en Fournuis, Erf, Moesen Bloementuin, met weldragende Vruchtboomen, te zamen groot 9 Roeden, 30 Ellen, aangenaam gelegen te Scherpenzeel, tusschen de Stations van den Rijn-Spoorweg Veenendaal en Maarsbergen. Te aanvaarden met half Januarij 1854: te zien Dingsdags en Donderdags van iedere week. En

N°. 2. De BOUWMANS-HOFSTEDE, genaamd *DE LEYSLOOT*, bestaande in eene Huizing, Schuur, Koornberg, Erf, Tuin en Boomgaard, BOUW- en WEILAND, Laan en uitgebaggerd Veen, opgaande Boomen en Hout-gewas, te zamen groot 4 Bunders, 39 Roeden, 80 Ellen.

Zijnde geheel Tiendvrij, staande en gelegen onder Leersum, aan de Linie. In huur voor *f* 115 's jaars Breeder bij Biljetten.

Nadere informatiën ten Kantore van genoemden Notaris, bij wien de Veilconditien, met de Eigendoms-Bewijzen 4 dagen bevorens ter lezing zullen liggen. Brieven *franco*.

*** Men is van meening ten overstaan van Mr. J. F. A. LEESBERG, Notaris, residerende te 's Gravenhage, in *het Venduhuis der Notarissen*, in de Nobelstraat aldaar, op Maandag den 2den Januarij 1854, des namiddags ten 5 ure, in het openbaar te veilen, en op Maandag den 9den daaraanvolgende, des avonds ten 7 ure, finaal te verkoopen:

N°. 1. Een kapitaal, hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS, annexe GEBOUWEN, ERVE en grooten TUIN, waarin sedert onheugelijke jaren eene *Fabriek in Militaire Knoopen en Ornamenten*, met het beste gevolg werd uitgeoefend, staande en gelegen in de Koediefstraat te 's Gravenhage, Wijk L, N°. 93, Kadaster Sectie G, N°. 325 en 326, te zamen ter inhoudsgrootte van 9 Roeden, 13 Ellen, met eenen vrijen uitgang in de Korte Houtstraat, bevattende behalve eene ruime Fabriek, 24 zoo groote als kleine Beneden- als Bovenkamers (waaronder eene spatieuse Zaal), meest alle geplafonneerd, behangen, van Kasten en Stookplaatsen voorzien: voorts eene groote Keuken, met Wel- en Regenwater, twee Kelders, Zolders, eene Domestiekenkamer en verdere Gemakken voor eene welingerigte Woning vereischt.

N°. 2. Een PAKHUIS met BOVENWONING, thans geapproprieerd wordende voor Bergplaats van Steenkolen, grenzende aan het voorgaande Perceel, Kadaster Sectie G, N°. 327, 328, 329 en 330, te zamen ter inhoudsgrootte van 1 Roede, 3 Ellen: verhuurd tot 1° Mei 1855 voor *f* 90 in het jaar.

Beide Perceelen zijn over 1853, te zamen in Grondlasten aangeslagen met *f* 167,60, en bij de betaling der Kooppenningen op 1° Mei 1854 te aanvaarden, of zoo veel eerder als men zal overeenkomen.

Te bezigtigen iederen Maandag, Dingsdag en Donderdag, van des morgens elf tot des namiddags drie ure, en zijnde inmiddels *Uit de Hand te Koop*.

Nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris *Leesberg*, alwaar in tijds de Voorwaarden dezer verkooping ter inzage zullen liggen.

*** GEDICHTJES VOOR KINDEREN, door *GERHARD*.

Een nieuw Bundeltje dat zich door deugdelijken inhoud en goedkoopen prijs zal aanbevelen; wordt heden uitgegeven en is verzonden door den Boekhandelaar W. H. ZEELT, te Amsterdam. Prijs **20 Ct.**

*** Door den Boekhandelaar N. DE ZWAAN, te Utrecht, is uitgegeven:

JOSUA, *de betoogen voorkomende in de brochure van* Dr. VERWEY.

DE AARDE STAAT NIET STIL,

getoetst aan rede en ervaring, en onhandbaar bevonden. *f* 0,40.

---

subsidien te kunnen verleenen, en aan de Gedeputeerde St

ten op te dragen, toe te zien, dat zij niet dan bij volstrek onvermijdelijkheid worden verleend of verhoogd, en de maa regelen te nemen, waartoe die collegien bevoegd zijn, om (vermindering er van te bevorderen.

.. Tot het armbestuur ...

Posthoorn en Azijnmakerij *de 2 Sleutels*, brengen ter kenhooge prijzen van Gerst en Hoppe, verpligt zijn de prijheden af aldus genoteerd worden:

	faro	„ *f* 18,—	le Ton of	*f* 5,32⁵ per Kinnetje.
Zoogenaamde	*f* 10 Oud Luiksch en Loender	„ *f* 17,—	„ „ „	*f* 4,57⁵ „ „
	f 8 „ „ „ „ en Gerste	„ *f* 13,50	„ „ „	*f* 4,32⁵ „ „
	f 8 Versch Princesse en Loender	„ *f* 13,—	„ „ „	*f* 3,45 „ „
	f 6 Gerste	„ *f* 11,50	„ „ „	*f* 3,32⁵ „ „
	f 6 Versch Princesse en Loender	„ *f* 11,—	„ „ „	*f* 2,95 „ „
	f 4 Princesse en Gerste	„ *f* 8,40	„ „ „	*f* 2,82⁵ „ „
	f 3 Versch	„ *f* 6,50	„ „ „	*f* 2,15 „ „
				f 1,70 „ „

Leiden, 1 *December* 1853.

De Naamlooze Vennootschap voornd.,
D. LEEMBRUGGEN, President Commissaris.
M. JAPIKSE, Secretaris.

*** H. A. M. ROELANTS, te *Schiedam*, heeft uitgegeven:

NEDERLANDSCHE VOLKS-ALMANAK

VOOR

1854.

ONDER REDACTIE VAN

H. J. SCHIMMEL.

Kl. 8°., met vier keurige Platen . . . . *f* –,90.
In linnen Band, verguld op snede . . . . *f* 1,50.

DE VIERDE DRUK

van *J. PROVILY*, *Beginselen der Meetkunst*, 1ste Deel, *met Platen*, verschijnt heden van de pers bij BLUSSÉ EN VAN BRAAM, te *Dordrecht*, en alom tot *f* 1,50 te bekomen. Van het 2de Deel zijn mede nog Exemplaren tot *f* 1,50 voorhanden.

CADEAUX.

Door W. H. VAN HEYNINGEN zijn verzonden, eenige Werkjes

ONZER MEEST BEROEMDE AUTEURS,

verguld op snede, in rood linnen keurig gebonden, als:

A. J. DE BULL. Nouvelles. . . . Prijs *f* 1,30.
J. HOEK. De twee Verjaardagen . . „ *f* 1,30.
Mr. J. van LENNEP. De twee Amiralen „ *f* 1,50.
Mr. J. A. MOLSTER. Neerlands verleden. „ *f* 1,30.
H. J. SCHIMMEL. Generaal *Buonaparte* en zijn tijd. . . . . „ *f* 1,80.
A. L. G. TOUSSAINT. Don *Abbondia* . „ *f* 1,50.

Dezelfde uitgever verzond:

G. P. KITS van HEYNINGEN. Beelden uit het verleden. Een Deel gr. 8vo. Vignet op Staal, in Carton *f* 3,25.
Inhoud: *Rizpa—Barrabas—Malchus—Maria Magdalena.*

DE EERSTE AFLEVERING

van den nieuwen jaargang, van het

ALBUM DER NATUUR

bevat:

I. **WATERDRUPPELS,**
SCHETSEN NAAR HET LEVEN
door PROF. *P. HARTING*.

II. **DE PLANTEN VAN POMPEJI,**
door Dr. *D. LUBACH*.

III. **WEÊRGLAZEN,**
door *W. M. LOGEMAN*.

Het **ALBUM DER NATUUR**, een der **meest gelezen werken** in ons land, wint nog ieder dag in belangstelling. Het heeft bijna evenveel Inteekenaren als het

Christelijk Album, waarvan

het op ander gebied een tegenhanger is en wordt al meer en meer gevonden in ieder huisgezin, waar kennis en beschaving worden aangekweekt.

Elke Maandelijksche Aflevering kost slechts **30** Cents.

VOORLOOPIG BERIGT.

Door W. H. VAN HEYNINGEN, wordt met veel succes uitgegeven:

DE KERKELIJKE COURANT.

De jaargang 1854 van dit Blad wordt aanzienlijk vergroot, zoodat het formaat nu gelijk zal staan met dat van 't Handelsblad.

Dit Blad dat in echt Protestantsche geest wordt geschreven, zal behelzen: Alle Aanschrijvingen, Besluiten, enz., die van de Synode of hare Commissie uitgaan, voor zoo verre zij die voor openlijke mededeelingen vatbaar acht, ook gedurende hare zittingen. Kerknieuws. Binnenlandsche en Buitenlandsche Berigten, die van invloed kunnen zijn op den in- en uitwendigen toestand der Kerk. Beschouwingen van Kerkelijken of Godsdienstigen aard. Ingezonden stukken van gemengden inhoud. Korte Boekbeschouwingen. Advertentien.

*** Door den Boekhandelaar N. DE ZWAAN, te *Utrecht*, is uitgegeven **voor Leesgezelschappen:**

I. **DAGBOEK VAN EEN GENEESHEER TE LONDEN**, door AMELY VÖLTE. 1 Deel in 8°. Met Plaat . . . . *f* 3,25.
II. **GELOFTE EN TROUW**, Een Familie-Roman, door T. VAN WESTHREENE Wz. 2 Dln. in 8°., met Platen . . . . . *f* 7,20.
III. **TOUSSAINT L'OUVERTURE**, De bevrijder der Negers op Haïty, door Dr. J. R. BEARD. 1 Deel in 8°., met 6 Platen . . *f* 3,—.
IV. **STUDIE EN UITSPANNING**, Verzamelde Verhalen, van Mr. J. I. D. NEPVEU, 2 Dln. in 8° . . . . *f* 6,50.
V. **BLOEMEN EN VRUCHTEN**, bijeenverzameld door CATH. SINCLAIR, 1 Deel in 8° . *f* 3,—.
VI. **DE GEVOLGEN EENER LUIM**, door G. P. R. JAMES. 2 Dln. in 8° . . . . . *f* 6,50.
VII. **CAMILLA DE St. MAUR**, of de weg der Beproeving, door Lady EMILY PONSONBY. 1 Deel in 8° . . . . *f* 3,25.

*** Door W. H. VAN HEYNINGEN, te *Utrecht*, is verzonden N°. **18** en **19** van het

PANTHEON

Tijdschrift ter verspreiding van

NUTTIGE KENNIS

Dit Tijdschrift, dat 's jaarlijks in 24 Afleveringen verschijnt, zal met den nieuwen jaargang worden uitgegeven onder redactie van de Heeren:

Dr. J. W. GUNNING, Dr. L. MULDER en Mr. O. VAN REES,

tot eenige, maar voldoende aanbeveling, zoowel wat de verscheidenheid van inhoud, als de strekking van 't geheel aangaat, volgt hier een uittreksel van den inhoud der nu verschenen Afleveringen.

Mr. O. VAN REES, Schets van de geschiedenis der Armoede in Nederland.
„ De Vlaamsche beweging.
„ Iets over de doodstraf.
„ Herinneringen aan Italië.
Dr. J. W. GUNNING, Schetsen uit het gebied der toegepaste Scheikunde.
Dr. L. MULDER, Wat leert de Zoölogie en op welke grondslagen berust zij?
„ Scheikunde, de vriendin des landmans.
„ De dampkring.
„ De kamers van Rederijkers in Nederland.
Dr. N. B. DONKERSLOOT, Over zinsbegoocheling, zinsverbeelding en phantasmen.
W. B. STOOF, Over de teeken- en schilderkunst, hare waarde voor wetenschap en industrie en haar invloed op beschaving.
Luit. DE BORDES, De verdedigingsmiddelen in Nederland.
Dr. W. A. J. VAN GEUNS, Alexander van Humboldt. — Descartes.
P. BROUWER, Over het brood en zijne vervalschingen.
Mr. J. THIEBOUT, Algemeene opmerkingen over Toonkunst. — Haydn. — Mozart. — Beethoven. — Weber, enz.
N. MOUTHAAN, Overleveringen betreffende de geschiedenis der schepping bij verschillende volken.

Behalve vele belangrijke stukken, behelzen de Afleveringen van dezen jaargang nog bijdragen van Ds. M. E. VAN DER MEULEN — J. H. GUNNING JR. — A. PIERSON — Dr. A. J. VITRINGA — en anderen.

De Prijs per Aflevering is slechts 25 CENTS of *f* 6,– per Jaargang.

*** JOHs. NOMAN en ZOON, te Z.-Bommel, hebben op heden alom verkrijgbaar gesteld:

I. **DE NEDERLANDSCHE HANDELMAATSCHAPPIJ**

in verband met onzen

OOST-INDISCHEN HANDEL.

Gr. 8°. à *f* 1,20.

II. **OVER DE OPIUM PACHT OP JAVA.**

Gr. 8°. à *f* –,50.

III. De **Verwikkelingen** van het **Nederlandsch Gouvernement**, met de **Chinesche Bevolking** op

Westelijk Borneo,

toegelicht. Met 8 zeer uitvoerige Kaarten. Rojaal formaat à *f* 3,75.

En debiteren met succes:

IV. **ROORDA VAN EYSINGA**, Aardrijks-beschrijving van **NEDERLANDSCH-INDIE**, met eene uitvoerige Kaart, in Linnen Prachtband. Gr. 8°. *f* 3,50.

*** In alle Boekwinkels voorhanden:

I. **Uitgezochte Verzameling GEZELSCHAPSLIEDEREN, voor den beschaafden stand.**

Een onmisbaar Boekske voor zanglustige Jongelieden, dat eene overschoone collectie Liederen bevat en, gedrukt in zeer klein formaat, alom verkocht wordt voor *f* –,65.

II. **Handleiding van het OMBRE- EN QUADRILLE SPEL.**

Eveneens in zeer klein formaat. Prijs . . . *f* –,10.

*** Hoezeer 't mij onaangenaam is op een naamlooze advertentie te moeten antwoorden, ben ik het mijner naam verpligt; daarom berigt ik bij deze allen die belang in de zaak stellen, dat er bij de verkoop van een paar Fonds Artikelen aan den Heer C. VAN DER POST JR., een misverstand heeft plaats gehad, dat zich heeft opgehelderd en waarbij ik mij ook van den schijn van kwade trouw geheel heb kunnen zuiveren; die daaromtrent inlichtingen verlangt vervoege zich bij den Heer VAN DER POST zelve.

Verder zal ik eene zaak die in het Nieuwsblad voor den Boekhandel te huis behoort daarin behandelen; ieder zal toch beseffen welk doel de inzender der advertentie had. Bij sommige lieden komt het op eene laagheid meer of minder niet aan.

Overigens zal de Synodale *Commissie*, die ik noch scherp noch vinnig aanrandde, weinig met zulken beschermer gediend zijn.

Utrecht, 3 *December* 1853. W. H. v. HEYNINGEN.

Te Haarlem bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN